

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΑΔΕ

Ανεξάρτητη Αρχή
Δημοσίων Εσόδων

Αθήνα, 11.07.2025

Αριθμός απόφασης: 2367

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ : Α4 Επανεξέτασης

Ταχ. Δ/ση : Φιλαδελφείας 8 & Σάμου

Ταχ. Κώδικας : 10440 - Αθήνα

Τηλέφωνο : 2131312348

E-mail : ded.ath@aade.gr

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Έχοντας υπ' όψη:

1. Τις διατάξεις :

α. Του άρθρου 72 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.5104/2024 Α' 58), εφεξής ΚΦΔ.

β. Του άρθρου 10 της Δ. ΟΡΓ. Α 1125859 ΕΞ 2020/23.10.2020 Απόφασης του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. (ΦΕΚ Β' 4738/26.10.2020) με θέμα «*Οργανισμός της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.)*».

γ. Της ΠΟΛ 1064/28.04.2017 Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΦΕΚ Β' 1440/27-04-2014) «*Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 63 του ν. 4174/2013 (Ειδική Διοικητική Διαδικασία - Ενδικοφανής προσφυγή), καθορισμός λεπτομερειών για τη λειτουργία της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), την εφαρμοστέα διαδικασία και τον τρόπο έκδοσης των αποφάσεων αυτής και ρύθμιση ζητημάτων καταβολής και αναστολής καταβολής του οφειλόμενου ποσού σε περίπτωση άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής*».

δ. της με αριθ. Α.1165/22.11.2022 απόφασης του Διοικητή της ΑΑΔΕ με θέμα: «*Υποβολή ενδικοφανών προσφυγών και αιτημάτων αναστολής του άρθρου 63 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.4987/2022), αποκλειστικά ψηφιακά μέσω διαδικτύου από το διαδικτυακό τόπο της ΑΑΔΕ*» (ΦΕΚ 6009/Τ.Β' /25.11.2022).

2. Την ΠΟΛ 1069/4.3.2014 Εγκύκλιο της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών.

3. Την υπ' αριθ. ΔΕΔ 1126366 ΕΞ 2016/30.08.2016 (ΦΕΚ 2759/ Τ. Β' / 01.09.2016) Απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών.

4. Την από **24.03.2025** και με αριθμό πρωτοκόλλου ενδικοφανή προσφυγή της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «.....» (πρώην «.....»), Α.Φ.Μ.:, η οποία εδρεύει στο δήμο, επί της, όπως εκπροσωπείται νόμιμα και τα προσκομιζόμενα με αυτήν σχετικά έγγραφα, κατά της τεκμαιρόμενης σιωπηρής απόρριψης της Προϊσταμένης του ΚΕ.Β.ΕΙΣ. Αττικής του από 29.11.2024 και με αριθ. αιτήματος της για την καταβολή τόκων και της από 24.02.2025 εν τοις πράγμασι

απορριπτικής απάντησης της Προϊσταμένης του ΚΕ.Β.ΕΙΣ. Αττικής του ως άνω αιτήματος έντοκης επιστροφής.

5. Τις υπό ανωτέρω παράγραφο 4 προσβαλλόμενες πράξεις, των οποίων ζητείται η ακύρωση-εξαφάνιση

6. Την έκθεση απόψεων της Προϊσταμένης του ΚΕ.Β.ΕΙΣ Αττικής.

7. Την εισήγηση του ορισθέντος υπαλλήλου του Τμήματος Α4 όπως αποτυπώνεται στο σχέδιο της απόφασης.

Επί της από **24.03.2025** και με αριθμό πρωτοκόλλου ενδικοφανούς προσφυγής της **ανώνυμης εταιρείας** με την επωνυμία «.....» (πρώην «.....»), **Α.Φ.Μ.:**, η οποία εδρεύει στο δήμο, επί της, όπως εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία κατατέθηκε εμπρόθεσμα, και μετά τη μελέτη και την αξιολόγηση όλων των υφιστάμενων στο σχετικό φάκελο εγγράφων και των προβαλλόμενων λόγων της ενδικοφανούς προσφυγής, επαγόμεστε τα ακόλουθα:

Η προσφεύγουσα υπέβαλε ενώπιον του ΚΕ.Β.ΕΙΣ. Αττικής και μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας myAADE «τα Αιτήματά μου» το από **29.11.2024** και με κωδικό αίτημα για την καταβολή τόκων σε συνέχεια των υπ' αριθ. αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας, δια των οποίων το Δημόσιο διατάχθηκε να επιστρέψει στην προσφεύγουσα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης) εκ παρακρατούμενων φόρων εισοδήματος επί δικαιωμάτων, ως κάτωθι:

Α) Με την υπ' αριθ. **822/2023** απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από **08.10.2008** με γενικό αριθμό κατάθεσης/09.10.2008 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού **€741.119,50** (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

Β) Με την υπ' αριθ. **823/2023** απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από **17.07.2009** και με γενικό αριθμό κατάθεσης/20.07.2009 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού **€295.215,44** (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

Γ) Με την υπ' αριθ. **825/2023** απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από **11.12.2009** με γενικό αριθμό κατάθεσης/11.12.2009 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού **€193.819,94** (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

Δ) Με την υπ' αριθ. **826/2023** απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από **27.10.2008** και με γενικό αριθμό κατάθεσης/30.10.2008 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού **€193.970,80** (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

Ε) Με την υπ' αριθ. **833/2023** απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από **20.07.2009** και με γενικό αριθμό κατάθεσης/20.07.2009 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού **€107.095,36** (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

ΣΤ) Με την υπ' αριθ. **834/2023** απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από **10.02.2010** και με γενικό αριθμό κατάθεσης/11.02.2010 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού **€237.337,63** (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

Ζ) Με την υπ' αριθ. **835/2023** απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από **21.09.2009** και με γενικό αριθμό κατάθεσης/22.09.2009 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού **€360.265,75** (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

Η) Με την υπ' αριθ. **836/2023** απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από **30.10.2008** και με γενικό αριθμό κατάθεσης/30.10.2008 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού **€159.754,88** (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

Θ) Με την υπ' αριθ. 838/2023 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από 08.10.2008 και με γενικό αριθμό κατάθεσης/09.10.2008 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού €457.973,12 (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

Ι) Με την υπ' αριθ. 841/2023 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από 11.12.2009 προσφυγή και με γενικό αριθμό κατάθεσης/11.12.2009 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού €278.418,17 (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης) .

ΙΑ) Με την υπ' αριθ. 842/2023 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από 01.09.2009 προσφυγή και με γενικό αριθμό κατάθεσης/16.09.2009 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού €590.290,53 (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

ΙΒ) Με την υπ' αριθ. 844/2023 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από 13.05.2010 και με γενικό αριθμό κατάθεσης/14.05.2010 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού €361.678,96 (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

ΙΓ) Με την υπ' αριθ. 852/2023 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από 26.03.2009 και με γενικό αριθμό κατάθεσης/02.04.2009 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού €500.784,05 (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης).

ΙΔ) Με την υπ' αριθ. 853/2023 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή η από 10.02.2010 και με γενικό αριθμό κατάθεσης/11.02.2010 προσφυγή και διατάχθηκε η επιστροφή ποσού €151.858,08 (φόρους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης)

Διά του ως άνω αιτήματός της η προσφεύγουσα αιτήθηκε τον υπολογισμό και την καταβολή τόκων επί των ως άνω ποσών, κριθέντων ως επιστρεπτέων καθότι κατεβλήθησαν αχρεώστητα κατά τις ως άνω αποφάσεις του ΣΤΕ, με ημερομηνία έναρξης της τοκοφορίας την ημερομηνία κατάθεσης εκάστης προσφυγής της επί της οποίας εξεδόθη η αντίστοιχη απόφαση του ΣΤΕ, με βάση το επιτόκιο που εκάστοτε ίσχυε για τα έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου τρίμηνης διάρκειας και σταθερό επιτόκιο 6% ετησίως για το χρονικό διάστημα από 01.01.2014 και εφεξής.

Το ΚΕ.Β.ΕΙΣ Αττικής προέβη στην επιστροφή των ανωτέρων ποσών ατόκως λόγω του γεγονότος ότι οι ανωτέρω δικαστικές αποφάσεις διέταξαν την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών και απέρριψαν το αίτημα περί καταβολής τόκων ως απαράδεκτο, αιτία υποβολής του κατά πρώτον με υπόμνημα μετά την αρχική συζήτηση των υποθέσεων ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Ειδικότερα και σε εκτέλεση:

1. της υπ' αριθμ. 822/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ./9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 741.119,50€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 15.04.2008) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ. 7/10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,

2. της υπ' αριθμ. 823/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ./9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 295.215,44€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 12.03.2009) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ./10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,

3. της υπ' αριθμ. 825/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ./9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 193.819,94€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 06.08.2009) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ. .../10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,

4. της υπ' αριθμ. 826/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ./9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 193.970,80€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 10.07.2008) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ./10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,
5. της ως άνω υπ' αριθμ. 833/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ./9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 107.095,36€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 15.04.2009) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ./10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,
6. της υπ' αριθμ. 834/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ./9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 237.337,63€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 14.10.2009) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ. .../10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,
7. της υπ' αριθμ. 835/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ. .../9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 360.265,75€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 11.06.2009) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ./10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,
8. της υπ' αριθμ. 836/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ. .../9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 159.754,88€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 28.07.2008) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ./10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,
9. της ως άνω υπ' αριθμ. 838/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ./9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 483.270,37€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 13.05.2008) και εξέδωσε και κοινοποίησε στη δικαιούχο την υπ' αριθμ. .../10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,
10. της ως άνω υπ' αριθμ. 841/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ. .../9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 278.418,17€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 14.07.2009) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ. .../10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,
11. της ως άνω υπ' αριθμ. 842/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ./9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 590.290,53€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 15.04.2009) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ. .../10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,
12. της ως άνω υπ' αριθμ. 844/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ./9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 361.678,96€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 14.12.2009) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ./10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,
13. της ως άνω υπ' αριθμ. 852/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ./9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 500.784,05€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 11.12.2008) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ./10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής,
14. της ως άνω υπ' αριθμ. 853/2023 απόφασης του ΣΤΕ, προέβη στην έκδοση του υπ' αριθμ./9-1-2025 Ατομικού Φύλλου Έκπτωσης για την επιστροφή ποσού φόρου 151.858,08€ (ως αχρεωστήτως καταβληθέντος την 15.09.2009) και εξέδωσε και κοινοποίησε την υπ' αριθμ./10-1-2025 ειδοποίηση επιστροφής.

Ακολούθως και την 24.02.2025 απέστειλε επί του υπ' αρ. ηλεκτρονικού αιτήματος της προσφεύγουσας την κάτωθι απάντηση: «Καλημέρα σας. Σε απάντηση του αιτήματος σας, σας

ενημερώνουμε ότι η υπηρεσία μας θα προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για να σας καταβληθούν οι τόκοι και τα δικαστικά έξοδα σύμφωνα με τις δικαστικές αποφάσεις. Με εκτίμηση Τμήμα Επιστροφών — Διαγραφών ΚΕ.Β.ΕΙΣ. ΑΤΤΙΚΗΣ».

Επειδή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 και 3 του ν. 1473/1984 «Μεταρρυθμίσεις στην άμεση και έμμεση φορολογία και άλλες διατάξεις»:

«2. Κάθε άμεσος ή έμμεσος φόρος ή δασμός, κύριος ή πρόσθετος, ή πρόστιμο, που έχει καταβληθεί, κατά το ποσό που δεν οφείλεται με βάση οριστική απόφαση διοικητικού δικαστηρίου οιοδήποτε βαθμού, συμψηφίζεται ή επιστρέφεται εντόκως με το επιτόκιο που ισχύει, για τα έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου τρίμηνης διάρκειας. Το έντοκο της επιστροφής του φόρου αρχίζει μετά την πάροδο εξαμήνου, από την πρώτη του μήνα του επομένου της κοινοποίησης στη φορολογική αρχή της απόφασης του αρμόδιου δικαστηρίου. Το ίδιο ισχύει και για τον επιστρεπτέο φόρο που προκύπτει από τη δήλωση του φορολογούμενου. [...].

3. Το ως άνω αναφερόμενο επιτόκιο είναι αυτό που ισχύει κατά την πρώτη ημέρα έναρξης του εντόκου της επιστροφής, παραμένει σταθερό μέχρι την εξόφληση του τίτλου, μη επηρεαζόμενο από τις μετέπειτα διακυμάνσεις αυτού. Το έντοκο του επιστρεφόμενου ποσού συνεχίζεται μέχρι την ημέρα που ο δικαιούχος ειδοποιήθηκε αποδεδειγμένα να προσέλθει για την είσπραξη αυτού, τυχόν δε καθυστέρηση εξόφλησης του τίτλου που οφείλεται σε υπαιτιότητα του δικαιούχου δεν δημιουργεί αξίωση αυτού για έντοκη επιστροφή, κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα. Σε περίπτωση συμψηφισμού των ως άνω ποσών με οφειλές του δικαιούχου προς το Δημόσιο, το έντοκο της επιστροφής λογίζεται μέχρι την ημερομηνία συνάντησης των αμοιβαίων απαιτήσεων. Η πληρωμή του αναλογούντος τόκου στο δικαιούχο γίνεται από την ίδια υπηρεσία που επιστρέφει και τον αχρεωστήτως καταβληθέντα φόρο, δασμό ή πρόστιμο. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη διαδικασία εκκαθάρισης και πληρωμής του αναλογούντος τόκου [...].».

Επειδή, στο άρθρο 21 «Τόκος υπερημερίας» του Κ.Δ. «Περί κώδικος των νόμων περί δικών του Δημοσίου» της 26.6/10.7.1944 (ΦΕΚ Α' 139) ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι: «Ο νόμιμος και ο της υπερημερίας τόκος πάσης του Δημοσίου οφειλής ορίζεται εις 6% ετησίως, πλην εάν άλλως ωρίσθη δια συμβάσεως ή ειδικού νόμου. Ο ειρημένος τόκος άρχεται από της επιδόσεως της αγωγής.»

Η ως άνω διάταξη διατηρήθηκε σε ισχύ με το τέταρτο εδάφιο του άρθρου 109 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, ΦΕΚ Α' 164), στο οποίο προβλέπονται τα εξής: «Με διάταγμα, ύστερα από πρόταση των υπουργών Δικαιοσύνης, Οικονομικών και Εθνικής Οικονομίας, ορίζεται κάθε φορά το ποσοστό του νόμιμου τόκου ή του τόκου υπερημερίας. Με όμοιο διάταγμα μπορεί να ορίζεται το ανώτατο κάθε φορά ποσοστό τόκου που οφείλεται από δικαιοπραξία. Προκειμένου για οφειλή από δικαιοπραξία, ο συμφωνημένος με αυτή θεμιτός τόκος ισχύει και για την υπερημερία που επήλθε, αν είναι ανώτερος από τον τόκο υπερημερίας. Εξακολουθούν να ισχύουν οι ειδικές διατάξεις που κανονίζουν διαφορετικά το ποσοστό ή την έναρξη του τόκου ως προς τις οφειλές ή τις απαιτήσεις του δημοσίου, των δήμων, των κοινοτήτων ή άλλων νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου.».

Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 42 του ΚΦΔ «Επιστροφή φόρου», ορίζονται τα εξής:

«1. Εάν ο φορολογούμενος δικαιούται επιστροφή φόρου, η Φορολογική Διοίκηση, αφού συμψηφίσει τους οφειλόμενους από τον φορολογούμενο φόρους με το ποσό προς επιστροφή, προβαίνει στην επιστροφή της τυχόν προκύπτουσας διαφοράς.

2. Το επιστρεπτέο ποσό καταβάλλεται στον φορολογούμενο μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την υποβολή έγγραφου αιτήματος του φορολογούμενου, εκτός εάν προβλέπεται μικρότερο χρονικό διάστημα από άλλη διάταξη της φορολογικής νομοθεσίας. Ειδικά για αιτήματα επιστροφής Φ.Π.Α. από υποκειμένους μη εγκατεστημένους στο εσωτερικό της χώρας, η Φορολογική Διοίκηση αποφαινεται μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από τη λήψη του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν απαιτείται η προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων, οπότε η ως άνω προθεσμία παρατείνεται μέχρι οκτώ (8) μήνες.
3. Με έγγραφη δήλωση που περιλαμβάνεται στην αίτηση επιστροφής του φορολογούμενου, το επιστρεπτέο ποσό παρακρατείται με σκοπό τον συμψηφισμό του με μελλοντικές οφειλές του φορολογούμενου.
4. Η αξίωση για επιστροφή φόρου, ο οποίος καταβλήθηκε αχρεωστήτως, παραγράφεται κατά τον χρόνο που παραγράφεται το δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης για έκδοση πράξης προσδιορισμού φόρου, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 36 αναφορικά με την αντίστοιχη φορολογική υποχρέωση από την οποία πηγάζει η αξίωση προς επιστροφή. Η παραγραφή της αξίωσης για επιστροφή φόρου που προκύπτει ότι καταβλήθηκε αχρεωστήτως ως αποτέλεσμα έκδοσης πράξης για την ακύρωση ή την τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού ή πράξης προσδιορισμού του φόρου ή πράξης επιβολής προστίμου, σύμφωνα με το άρθρο 63B, παρατείνεται κατά ένα (1) έτος από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης ακύρωσης ή τροποποίησης, εφόσον η πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης εκδίδεται εντός του τελευταίου έτους της προθεσμίας παραγραφής ή μετά από τη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 36.
5. Με απόφαση του Διοικητή μπορούν να ορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος.».

Επειδή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 «Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής» του ΚΦΔ, ορίζεται ότι: «1. Αν οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί μέσα στη νόμιμη προθεσμία καταβολής, ο φορολογούμενος υποχρεούται να καταβάλει τόκους επί του εν λόγω ποσού φόρου για τη χρονική περίοδο από την επόμενη μέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης, αρχικής ή τροποποιητικής, δήλωσης καθώς και σε περίπτωση εκτιμώμενου, διορθωτικού ή προληπτικού προσδιορισμού του φόρου, ως αφετηρία υπολογισμού των τόκων λαμβάνεται η λήξη της προθεσμίας κατά την οποία θα έπρεπε να είχε αρχικά καταβληθεί, βάσει του νόμου, ο φόρος που προκύπτει από την εκπρόθεσμη, αρχική ή τροποποιητική, δήλωση ή από την πράξη προσδιορισμού.

2. Σε περίπτωση καταβολής υπερβάλλοντος ποσού φόρου (αχρεώστητη καταβολή), καταβάλλονται τόκοι στον φορολογούμενο για τη χρονική περίοδο από την ημερομηνία αίτησης επιστροφής του υπερβάλλοντος ποσού φόρου μέχρι την ημερομηνία ειδοποίησης του φορολογούμενου για την επιστροφή του, εκτός εάν η επιστροφή φόρου ολοκληρωθεί μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την παραλαβή από τη Φορολογική Διοίκηση της αίτησης επιστροφής φόρου του φορολογούμενου. Για τους σκοπούς του πρώτου εδαφίου, εάν το υπερβάλλον ποσό φόρου συμψηφιστεί με άλλες οφειλές, το ποσό θεωρείται ότι επιστράφηκε κατά τον χρόνο διενέργειας του συμψηφισμού.

3. Τόκοι επί των τόκων δεν υπολογίζονται και δεν οφείλονται.

4. Ο Υπουργός Οικονομικών, με απόφασή του, ορίζει τα επιτόκια υπολογισμού τόκων, καθώς και όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.»

Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 72 παρ. 16 του ΚΦΔ το άρθρο 53 παρ. 2 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας εφαρμόζεται για αιτήσεις επιστροφής που υποβάλλονται από την 1.1.2014 και εφεξής.

Επειδή, στις διατάξεις των άρθρων 2 και 3 της υπ' αριθμ. ΔΠΕΙΣ 1198598 ΕΞ 2013/31.12.2013 (ΦΕΚ Β ' 19/10-1-2014) απόφασης του Υπουργού Οικονομικών, όπως τροποποιήθηκε με την Α.1153/2022 και ισχύει από 13/09/2022, ορίζεται ότι:

«[...] Άρθρο 2. Το ύψος του επιτοκίου υπολογισμού των τόκων της παραγράφου 2 του άρθρου 53 του ν. 4174/2013 (Α' 170) που καταβάλλονται στον φορολογούμενο ορίζεται ως το επιτόκιο πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΜΡΟ) που ισχύει κατά την ημερομηνία ειδοποίησης του φορολογούμενου για την επιστροφή του φόρου, πλέον πέντε και εβδομήντα πέντε (5,75) εκατοστιαίες μονάδες, ετησίως.

Άρθρο 3. Το επιτόκιο των άρθρων 1 και 2 της παρούσας δεν μεταβάλλεται κατά το μέρος που αφορά το επιτόκιο των πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΜΡΟ) πριν την εκάστοτε σωρευτική μεταβολή αυτού κατά δύο (2) εκατοστιαίες μονάδες λαμβανομένου ως βάσης υπολογισμού του επιτοκίου που ισχύει κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 4.».

Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 52 του νέου ΚΦΔ (ν. 5104/2024) «Τόκοι εκπρόθεσμης υποβολής» ορίζονται τα εξής:

«....4. Σε περίπτωση καταβολής υπερβάλλοντος ποσού φόρου (αχρεώστητη καταβολή), καταβάλλονται τόκοι στον φορολογούμενο για τη χρονική περίοδο από την ημερομηνία αίτησης επιστροφής του υπερβάλλοντος ποσού φόρου μέχρι την ημερομηνία ειδοποίησης του φορολογούμενου για την επιστροφή του, εκτός εάν η επιστροφή φόρου ολοκληρωθεί μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την παραλαβή από τη Φορολογική Διοίκηση της αίτησης επιστροφής φόρου του φορολογούμενου. Για τους σκοπούς του πρώτου εδαφίου, εάν το υπερβάλλον ποσό φόρου συμψηφιστεί με άλλες οφειλές, το ποσό θεωρείται ότι επιστράφηκε κατά τον χρόνο διενέργειας του συμψηφισμού.»

Επειδή, περαιτέρω, ως προς την παραγραφή της απαίτησης κατά του Δημοσίου προερχόμενη από τόκους, παρατίθενται οι παρακάτω διατάξεις:

Α. Οι διατάξεις του Δημοσίου Λογιστικού του ν. 2362/1995 άρθρο 90 παρ. 1 ν. 2362/1995:

Άρθρο 90 παρ. 1 και 2 ν. 2362/1995: «Οποιαδήποτε απαίτηση κατά του Δημοσίου παραγράφεται μετά πενταετία, εφόσον από άλλη γενική ή ειδική διάταξη δεν ορίζεται βραχύτερος χρόνος παραγραφής αυτής.» 2. Η κατά του Δημοσίου απαίτηση προς επιστροφή αχρεωστήτως ή παρά το νόμο καταβληθέντος σ' αυτό χρηματικού ποσού παραγράφεται μετά τρία έτη από της καταβολής. Για τα τελωνειακά έσοδα ισχύουν οι ειδικές διατάξεις του άρθρου 30 του Ν. 1165/1918 του Τελωνειακού Κώδικα, όπως ισχύει. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται και επί ποσών που εισπράττονται από το Δημόσιο για λογαριασμό τρίτων.».

Άρθρο 91 εδ. α' ν. 2362/1995: «Επιφυλασσομένης κάθε άλλης ειδικής διατάξεως του παρόντος η παραγραφή οποιασδήποτε απαιτήσεως κατά του Δημοσίου αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη αυτής.».

Άρθρο 93 περ. β' ν. 2362/1995: «Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων, η παραγραφή των χρηματικών απαιτήσεων κατά του Δημοσίου διακόπτεται μόνο: α) Με την υποβολή της

υποθέσεως στο δικαστήριο ή σε διαιτητές, οπότε η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων του δικαστηρίου ή των διαιτητών. β) Με την υποβολή στην αρμόδια δημόσια αρχή αιτήσεως για την πληρωμή της απαιτήσεως, οπότε η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από τη χρονολογία που φέρει η έγγραφη απάντηση του Διατάκτη ή της αρμόδιας για την πληρωμή της απαιτήσεως αρχής. Αν η αρμόδια δημόσια αρχή δεν απαντήσει, η παραγραφή αρχίζει μετά πάροδο έξι μηνών από τη χρονολογία υποβολής της αιτήσεως. Υποβολή δεύτερης αιτήσεως δεν διακόπτει εκ νέου την παραγραφή.»

Β. Οι μετέπειτα διατάξεις του ν. 4270/2014 περί Κώδικα Δημόσιου Λογιστικού:

Άρθρο 140: 1. Οποιαδήποτε απαίτηση κατά του Δημοσίου, πλην εκείνων για τις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, Α' 170), παραγράφεται μετά την παρέλευση πενταετίας, εφόσον από άλλη γενική ή ειδική διάταξη δεν ορίζεται βραχύτερος χρόνος παραγραφής αυτής. 2. Η κατά του Δημοσίου απαίτηση προς επιστροφή αχρεωστήτως ή παρά το νόμο καταβληθέντος σ' αυτό χρηματικού ποσού παραγράφεται μετά τρία (3) έτη, από την καταβολή. Για τα τελωνειακά έσοδα ισχύουν οι ειδικές διατάξεις του άρθρου 32 του Τελωνειακού Κώδικα (ν.2960/2001, Α' 265). Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται και επί ποσών που εισπράττονται από το Δημόσιο για λογαριασμό τρίτων.

Άρθρο 141: Η παραγραφή οποιασδήποτε απαίτησης κατά του Δημοσίου αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε και είναι δυνατή η δικαστική της επιδίωξη, με την επιφύλαξη κάθε άλλης ειδικής διάταξης του νόμου αυτού. Προκειμένου όμως περί δασμών, φόρων, τελών και λοιπών δικαιωμάτων που εισπράττονται στα Τελωνεία, η παραγραφή αρχίζει από τη βεβαίωση αυτών.

Άρθρο 143: Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων, η παραγραφή των χρηματικών απαιτήσεων κατά του Δημοσίου διακόπτεται μόνο:

α. Με την υποβολή της υπόθεσης στο δικαστήριο ή σε διαιτητές, οπότε η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων, του δικαστηρίου ή των διαιτητών.

β. Με την υποβολή στην αρμόδια δημόσια αρχή αίτησης για την πληρωμή της απαίτησης, οπότε η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από τη χρονολογία που φέρει η έγγραφη απάντηση του διατάκτη ή της αρμόδιας για την πληρωμή της απαίτησης αρχής. Αν η αρμόδια δημόσια αρχή δεν απαντήσει, η παραγραφή αρχίζει μετά πάροδο έξι (6) μηνών από τη χρονολογία υποβολής της αίτησης. Υποβολή δεύτερης αίτησης δεν διακόπτει εκ νέου την παραγραφή.»

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 177 παρ. 1 εδ. α' περ. α' και εδ. β' του ν.4270/2014:

«Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται οι διατάξεις: α. Των άρθρων 1 έως και 108 και του άρθρου 110 του ν. 2362/1995. β. [...]. γ. [...]. δ. [...]. Οποιαδήποτε υφιστάμενη αναφορά στις καταργούμενες κατά τα ανωτέρω διατάξεις νοείται στο εξής ως αναφορά στις αντίστοιχες διατάξεις του παρόντος νόμου.»

Και με τις διατάξεις του άρθρου 183 παρ. 1 και 2 περ. γ' εδ. α' του ν.4270/2014:

«1. Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος νόμου αρχίζει από την 1.1.2015, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε αυτές ή στην επόμενη παράγραφο. 2. Ειδικότερα: α. [...]. β. [...]. γ. Οι διατάξεις του Υποκεφαλαίου 12 του Κεφαλαίου Β' του Μέρους Δ' ισχύουν για απαιτήσεις του Δημοσίου που βεβαιώνονται προς είσπραξη μετά την 1.1.2015, καθώς και για απαιτήσεις σε βάρος του Δημοσίου που γεννώνται μετά την ημερομηνία αυτή.»

Επειδή, ως προς την έντοκη επιστροφή νομολογιακά έχουν κριθεί τα εξής::

A) Με τις υπ' αριθμ. 248-9/2008 αποφάσεις της Ολομέλειας του ΣΤΕ κρίθηκε ότι: «Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 8 παρ. 4 περίπτ. ε' του ν.δ. 4486/1965, στην δικαιοδοσία των τακτικών φορολογικών (ήδη διοικητικών) δικαστηρίων υπάγονται και οι διαφορές μεταξύ φορολογικής αρχής και φορολογουμένου για την επιστροφή ποσών φόρων, τελών και εισφορών. Η διάταξη αυτή αναφέρεται σε διαφορές οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την επιστροφή φόρων κλπ. που καταβλήθηκαν χωρίς να υπάρχει σχετική υποχρέωση, εν όλω ή εν μέρει, ή την επιστροφή φόρων κλπ. για άλλη αιτία, προβλεπόμενη από τον φορολογικό νόμο. Η υποχρέωση του Δημοσίου για καταβολή τόκων για χρέος του, το οποίο απορρέει από την υποχρέωσή του να επιστρέψει καταβληθέντες φόρους κλπ., είναι παρεπόμενη του ανωτέρω χρέους. Δεδομένου δε ότι το χρέος αυτό απορρέει από σχέση δημοσίου δικαίου, όπως είναι η φορολογική, η αμφισβήτηση, ως προς την παρεπόμενη αυτή υποχρέωση, συνιστά διοικητική διαφορά. Συνεπώς, ο φορολογούμενος μπορεί να ασκήσει προσφυγή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων με αίτημα να τού επιστραφούν οι ως άνω φόροι ή με αίτημα να τού καταβληθούν τόκοι για την ανωτέρω απαίτησή του, είναι δε επιτρεπτή η σώρευση στην προσφυγή του των δύο αυτών αιτημάτων.».

B) Περαιτέρω με την υπ' αριθμ. 2190/2014 απόφαση της Ολομέλειας του ΣΤΕ, αφού επαναλήφθηκαν οι ανωτέρω κρίσεις, κρίθηκαν τα εξής:

α) οι διατάξεις του άρθρου 38 παρ.2 του ν. 1473/1984, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 3 του ν.2120/1993, κατά το μέρος που ορίζουν ότι, επί επιστροφής φόρων, δασμών κλπ., που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως κατά τα κριθέντα με οριστική δικαστική απόφαση, η τοκοφορία αρχίζει μετά την πάροδο εξαμήνου από την πρώτη του μήνα του επομένου της κοινοποιήσεως στην φορολογική αρχή της δικαστικής αποφάσεως, έχουν ως συνέπεια την μη προσήκουσα αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας του αχρεωστήτως καταβαλόντος τον φόρο, η οποία προκλήθηκε από την διαγνωσθείσα ως εξ αρχής αχρεώστητη καταβολή του φόρου. Τούτο δε, διότι η υποχρέωση καταβολής τόκων, που εξ ορισμού έχουν ως σκοπό την αποκατάσταση της ζημίας από στέρηση περιουσιακών στοιχείων, περιορίζεται στο χρονικό διάστημα μετά την πάροδο εξαμήνου από την πρώτη του μήνα του επομένου της κοινοποιήσεως στην φορολογική αρχή της αποφάσεως του αρμοδίου δικαστηρίου. Η ρύθμιση αυτή, που αφήνει ακάλυπτο μακρό χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο φορολογούμενος υφίσταται μη νομίμως περιουσιακή ζημία και του οποίου χρονικού διαστήματος η διάρκεια εξαρτάται από γεγονότα που ευρίσκονται εκτός του πεδίου επιρροής του, όπως είναι κυρίως ο χρόνος συζητήσεως της υποθέσεως και της δημοσιεύσεως και κοινοποιήσεως της αποφάσεως, είναι ασύμβατη τόσο με το άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος περί ισότητας των πολιτών ενώπιον των δημοσίων βαρών, όσο και με τα άρθρα 17 παρ.1 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ περί προστασίας της ιδιοκτησίας και, κατ' ακολουθίαν, ανίσχυρη.

β) Οι διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του ν. 1473/1984, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 3 του ν. 2120/1993, κατά το μέρος που προβλέπουν επί επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων φόρων, δασμών και συναφών προστίμων, την καταβολή τόκων με το επιτόκιο που ισχύει για τα έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου τρίμηνης διάρκειας, δεν αντίκεινται στα άρθρα 4 παρ.1, 4 παρ. 5, 78 παρ.1 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

γ) Για αξιώσεις του φορολογουμένου προς επιδίκαση τόκων κατά την επιστροφή φόρων κλπ. αχρεωστήτως καταβληθέντων ισχύουν οι ειδικές ρυθμίσεις του άρθρου 3 του ν. 2120/1993 και του άρθρου 21 του Κώδικα των νόμων περί δικών του Δημοσίου. Ως εκ τούτου, για το ζήτημα αυτό δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 340 έως 346 και 910-911 του Αστικού Κώδικα. Ειδικότερα, ως προς το ύψος του επιτοκίου έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του ν. 1473/1984, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 2120/1993, ο δε

χρόνος ενάρξεως της τοκοφορίας, εν όψει της αντισυνταγματικότητας, κατά το μέρος αυτό, των διατάξεων αυτών, ρυθμίζεται από την προγενέστερη διάταξη του άρθρου 21 του κ.δ. της 26.6/10.7.1944, η οποία έχει εφαρμογή και σε περίπτωση οφειλής που απορρέει από σχέση δημοσίου δικαίου, όπως η φορολογική, εφ' όσον δεν ορίζεται διαφορετικά από ειδικές διατάξεις. Κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως τόκοι οφείλονται από την άσκηση της προσφυγής, με την οποία υποβάλλεται το αίτημα για επιστροφή φόρου κλπ. που έχει καταβληθεί αχρεωστήτως.

Γ) Με την υπ' αριθμ. 686/2020 απόφαση του Τμήματος Β' του ΣτΕ, το Δικαστήριο βασίσθηκε στις ανωτέρω αποφάσεις και ειδικότερα:

«9. Επειδή, με τις αποφάσεις 248-9/2008 της Ολομελείας του Δικαστηρίου κρίθηκαν τα εξής: Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 8 παρ. 4 περίπτ. ε' του ν.δ. 4486/1965, στην δικαιοδοσία των τακτικών φορολογικών (ήδη διοικητικών) δικαστηρίων υπάγονται και οι διαφορές μεταξύ φορολογικής αρχής και φορολογουμένου για την επιστροφή ποσών φόρων, τελών και εισφορών. Η διάταξη αυτή αναφέρεται σε διαφορές οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την επιστροφή φόρων κλπ. που καταβλήθηκαν χωρίς να υπάρχει σχετική υποχρέωση, εν όλω ή εν μέρει, ή την επιστροφή φόρων κλπ. για άλλη αιτία, προβλεπόμενη από τον φορολογικό νόμο. Η υποχρέωση του Δημοσίου για καταβολή τόκων για χρέος του, το οποίο απορρέει από την υποχρέωσή του να επιστρέψει καταβληθέντες φόρους κλπ., είναι παρεπόμενη του ανωτέρω χρέους. Δεδομένου δε ότι το χρέος αυτό απορρέει από σχέση δημοσίου δικαίου, όπως είναι η φορολογική, η αμφισβήτηση, ως προς την παρεπόμενη αυτή υποχρέωση, συνιστά διοικητική διαφορά. Συνεπώς, ο φορολογούμενος μπορεί να ασκήσει προσφυγή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων με αίτημα να τού επιστραφούν οι ως άνω φόροι ή με αίτημα να τού καταβληθούν τόκοι για την ανωτέρω απαίτησή του, είναι δε επιτρεπτή η σώρευση στην προσφυγή του των δύο αυτών αιτημάτων.

Περαιτέρω, με την απόφαση 2190/2014 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, αφού επαναλήφθηκαν οι ανωτέρω κρίσεις, κρίθηκαν τα εξής:

α) οι διατάξεις του άρθρου 38 παρ.2 του ν. 1473/1984, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 3 του ν. 2120/1993, κατά το μέρος που ορίζουν ότι, επί επιστροφής φόρων, δασμών κλπ., που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως κατά τα κριθέντα με οριστική δικαστική απόφαση, η τοκοφορία αρχίζει μετά την πάροδο εξαμήνου από την πρώτη του μήνα του επομένου της κοινοποιήσεως στην φορολογική αρχή της δικαστικής αποφάσεως, έχουν ως συνέπεια την μη προσήκουσα αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας του αχρεωστήτως καταβαλόντος τον φόρο, η οποία προκλήθηκε από την διαγνωσθείσα ως εξ αρχής αχρεώστητη καταβολή του φόρου. Τούτο δε, διότι η υποχρέωση καταβολής τόκων, που εξ ορισμού έχουν ως σκοπό την αποκατάσταση της ζημίας από στέρηση περιουσιακών στοιχείων, περιορίζεται στο χρονικό διάστημα μετά την πάροδο εξαμήνου από την πρώτη του μήνα του επομένου της κοινοποιήσεως στην φορολογική αρχή της αποφάσεως του αρμοδίου δικαστηρίου. Η ρύθμιση αυτή, που αφήνει ακάλυπτο μακρό χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο φορολογούμενος υφίσταται μη νομίμως περιουσιακή ζημία και του οποίου χρονικού διαστήματος η διάρκεια εξαρτάται από γεγονότα που ευρίσκονται εκτός του πεδίου επιρροής του, όπως είναι κυρίως ο χρόνος συζητήσεως της υποθέσεως και της δημοσιεύσεως και κοινοποιήσεως της αποφάσεως, είναι ασύμβατη τόσο με το άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος περί ισότητας των πολιτών ενώπιον των δημοσίων βαρών, όσο και με τα άρθρα 17 παρ.1 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ περί προστασίας της ιδιοκτησίας και, κατ' ακολουθίαν, αντίσχυρη.

β) Οι διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του ν. 1473/1984, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 3 του ν. 2120/1993, κατά το μέρος που προβλέπουν, επί επιστροφής αχρεωστήτως

καταβληθέντων φόρων, δασμών και συναφών προστίμων, την καταβολή τόκων με το επιτόκιο που ισχύει για τα έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου τρίμηνης διάρκειας, δεν αντίκεινται στα άρθρα 4 παρ.1, 4 παρ. 5, 78 παρ.1 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

γ) Για αξιώσεις του φορολογουμένου προς επιδίκαση τόκων κατά την επιστροφή φόρων κλπ. αχρεωστήτως καταβληθέντων ισχύουν οι ειδικές ρυθμίσεις του άρθρου 3 του ν. 2120/1993 και του άρθρου 21 του Κώδικα των νόμων περί δικών του Δημοσίου. Ως εκ τούτου, για το ζήτημα αυτό δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 340 έως 346 και 910-911 του Αστικού Κώδικα. Ειδικότερα, ως προς το ύψος του επιτοκίου έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του ν. 1473/1984, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 2120/1993, ο δε χρόνος ενάρξεως της τοκοφορίας, εν όψει της αντισυνταγματικότητας, κατά το μέρος αυτό, των διατάξεων αυτών, ρυθμίζεται από την προγενέστερη διάταξη του άρθρου 21 του κ.δ. της 26.6/10.7.1944, η οποία έχει εφαρμογή και σε περίπτωση οφειλής που απορρέει από σχέση δημοσίου δικαίου, όπως η φορολογική, εφ' όσον δεν ορίζεται διαφορετικά από ειδικές διατάξεις. Κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως, τόκοι οφείλονται από την άσκηση της προσφυγής, με την οποία υποβάλλεται το αίτημα για επιστροφή φόρου κλπ. που έχει καταβληθεί αχρεωστήτως. Από τις αποφάσεις αυτές προκύπτουν οι ακόλουθες, είτε ρητώς είτε εμμέσως συναγόμενες, ερμηνευτικές κρίσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας: Η αχρεώστητη καταβολή φόρου συνεπάγεται την καταβολή τόκων επί του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού φόρου ως αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας του αχρεωστήτως καταβάλλοντος τον φόρο λόγω μειώσεως της περιουσίας του κατά το ποσό του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου. Η αμφισβήτηση ως προς τις σχετικές υποχρεώσεις του Δημοσίου - κύρια, καθ' όσον αφορά το ποσό του αχρεώστητου φόρου, και παρεπόμενη, καθ' όσον αφορά τους τόκους επί του ποσού αυτού - γεννά αντίστοιχες διοικητικές διαφορές, οι οποίες εγείρονται είτε με κοινή για αμφότερες τις υποχρεώσεις προσφυγή, στην οποία ο φορολογούμενος σωρεύει τα αντίστοιχα σχετικά αιτήματα, είτε με ιδιαίτερη προσφυγή για κάθε μία από αυτές. Συνεπώς, η διάγνωση με δικαστική απόφαση της αχρεώστητης καταβολής φόρου και της υποχρεώσεως του Δημοσίου να τον επιστρέψει στον φορολογούμενο αποτελεί μεν προϋπόθεση για την διάγνωση της υποχρεώσεως του Δημοσίου να καταβάλει τόκους προς αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας του φορολογούμενου, δεν είναι όμως αυτή η γενεσιουργός αιτία της τελευταίας αυτής υποχρεώσεως. Η υποχρέωση αυτή έχει ως γενεσιουργό αιτία την αχρεώστητη καταβολή του φόρου και διατηρείται μέχρι του χρόνου που το σχετικό ποσό επιστρέφεται στον φορολογούμενο. Κατά την διάταξη δε του άρθρου 21 του Κώδικα νόμων περί δικών του Δημοσίου, η εν λόγω παρεπόμενη υποχρέωση υφίσταται από την άσκηση της προσφυγής για την ικανοποίηση της κύριας απαιτήσεως του φορολογούμενου, αποκλεισμένης της εφαρμογής των άρθρων 340-346 και 910-911 του Αστικού Κώδικα οι οποίες προβλέπουν και προγενέστερο χρόνο τοκοφορίας των χρηματικών απαιτήσεων.

10. Επειδή, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (ΔΕΕ), αν ένα κράτος μέλος εισέπραξε φόρους κατά παράβαση των κανόνων του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, οι ιδιώτες έχουν δικαίωμα, απορρέον από το ίδιο το ενωσιακό δίκαιο, επιστροφής όχι μόνον του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου αλλά και των αμέσως σχετιζομένων με αυτόν τον φόρο ποσών που το εν λόγω κράτος εισέπραξε ή παρακράτησε, όπως οι σχετικοί τόκοι. Ελλείψει ενωσιακής νομοθεσίας, εναπόκειται στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους να προβλέπει τις προϋποθέσεις καταβολής των εν λόγω τόκων, περιλαμβανομένων των ρυθμίσεων που αφορούν στο επιτόκιο και τον τρόπο υπολογισμού αυτών, οι οποίες πρέπει να συνάδουν προς τις αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας του ενωσιακού δικαίου,

δηλαδή δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκές από εκείνες που αφορούν παρόμοιες αιτήσεις που στηρίζονται σε διατάξεις του εθνικού δικαίου ούτε να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που χορηγεί η ευρωπαϊκή έννομη τάξη, οι δε εθνικοί κανόνες σχετικώς, μεταξύ άλλων, προς τον υπολογισμό των τυχόν οφειλόμενων τόκων δεν πρέπει να καταλήγουν σε μη προσήκουσα αποζημίωση του υποκειμένου στον φόρο λόγω ζημίας του οφειλομένης σε αχρεώστητη καταβολή του φόρου (βλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 18-4-2013, C-565/2011, , σκ. 21-26, της 19-7-2012, C-591/2010, , σκ.24-34 και την σε αυτές παρατιθέμενη νομολογία). Δεν πληροί την ως άνω επιταγή εθνικό σύστημα, το οποίο περιορίζει τους τόκους στους γεγεννημένους από την επομένη της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης επιστροφής του αχρεωστήτως εισπραχθέντος φόρου, διότι η ζημία του αχρεωστήτως καταβαλόντος χωρεί κατ'αρχήν κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της ημερομηνίας της αχρεώστητης καταβολής του φόρου και της ημερομηνίας επιστροφής αυτού (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση , σκ. 27-28). Εν όψει δε τούτων, έχει ήδη κριθεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 21 του Κώδικος νόμων περί δικών του Δημοσίου αντίκεινται στο ενωσιακό δίκαιο, κατά το μέρος που ορίζουν ως χρόνο ενάρξεως της τοκοφορίας εκείνον της ασκήσεως της προσφυγής με την οποία υποβάλλεται το αίτημα για επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου (ΣτΕ 2812/2018, 412/2018, 2083/2017, 4054-5/2014 κ.ά).

11. Επειδή, από τις προεκτεθείσες κρίσεις του δικάσαντος δικαστηρίου προκύπτει ότι η απόρριψη της προσφυγής της πρώτης αναιρεσεΐουσας στηρίχθηκε στην εκδοχή ότι, κατά τις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 4 περίπτ. ε' του ν.δ. 4486/1965, του άρθρου 21 του Κώδικα νόμων περί δικών του Δημοσίου της 26.6/10.7.1944 και του άρθρου 38 παρ. 2 του ν. 1473/1984, δεν υποβάλλεται νομίμως, με ιδιαίτερη προσφυγή του φορολογούμενου, αίτημα επιδικάσεως τόκων επί ποσού φόρου αχρεωστήτως καταβληθέντος από αυτόν στην περίπτωση κατά την οποία το ποσό αυτό έχει ήδη επιστραφεί σ' αυτόν κατόπιν δικαστικής αποφάσεως που διέγνωσε, κατόπιν προηγούμενης προσφυγής του, την αχρεώστητη καταβολή του φόρου. Η εκδοχή αυτή για την έννοια του νόμου είναι αντίθετη με τα κριθέντα με τις αποφάσεις/2008 και/2014 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, όπως αυτά εκτέθηκαν στην σκέψη 9. Συνεπώς, είναι βάσιμοι οι ισχυρισμοί των αναιρεσειουσών περί του παραδεκτού της προβολής των δύο πρώτων λόγων αναίρεσεως από της απόψεως του άρθρου 53 παρ. 3 του π.δ.18/1989. Πρέπει δε οι λόγοι αυτοί αναίρεσεως να γίνουν και δεκτοί ως βάσιμοι, διότι, σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις και αντιθέτως προς όσα έκρινε το δικάσαν δικαστήριο, η πρώτη από τις αναιρεσεΐουσες εταιρείες νομίμως υπέβαλε με την ένδικη προσφυγή το αίτημα για την διάγνωση της υποχρέωσης του Δημοσίου να τής καταβάλει τόκους επί του ποσού του φόρου που αχρεωστήτως, όπως αποφάνθηκε το Διοικητικό Εφετείομε την/2007 απόφασή του, η ίδια είχε καταβάλει, οι τόκοι δε οφείλονταν, σύμφωνα με το, κατ' αρχήν, εφαρμοστέο εν προκειμένω άρθρο 21 του Κώδικα νόμων περί δικών του Δημοσίου, από την άσκηση της προσφυγής της για την κύρια απαίτηση μέχρι τον χρόνο εξοφλήσεως του χρέους του Δημοσίου, δηλαδή από 26.10.2000, σύμφωνα και με το (επικουρικό) αίτημα της ένδικης προσφυγής. Και τούτο, διότι, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Κώδικα νόμων περί δικών του Δημοσίου, ο νομοθέτης όρισε ως χρόνο από τον οποίο πρέπει να αποκατασταθεί η μείωση της περιουσιακής ζημίας του δανειστή (εν προκειμένω του αχρεωστήτως καταβάλλοντος) τον χρόνο ασκήσεως της αγωγής (εν προκειμένω της προσφυγής) για την κύρια απαίτησή του κατά παρέκκλιση των οριζόμενων στο άρθρο 345 του Αστικού Κώδικα.

12. Επειδή, καίτοι από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ουδόλως προκύπτει αν με την/2007 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου διατάχθηκε η επιστροφή στην πρώτη αναιρεσεΐουσα ποσού του φόρου εισοδήματος οικονομικού έτους 2000 ως κατά παράβαση

διατάξεων του ενωσιακού δικαίου καταβληθέντος, το δικάσαν δικαστήριο εξέτασε λόγο της ένδικης προσφυγής ότι η υποχρέωση του Δημοσίου να καταβάλει τόκους επί του εν λόγω ποσού φόρου ήταν επιβεβλημένη από τους κανόνες του ενωσιακού δικαίου ως εάν οι κανόνες αυτοί είχαν πράγματι εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση, ως εάν δηλαδή η επιστροφή του φόρου είχε πράγματι διαταχθεί λόγω παραβάσεως τέτοιων διατάξεων, όπως ισχυρίσθηκε η πρώτη αναιρεσεΐουσα με την ένδικη προσφυγή της. Τον λόγο δε αυτόν απέρριψε ως αβάσιμο με την ίδια, κατ' ουσίαν, αιτιολογία, με την οποία απέρριψε και τους στηριζόμενους στις διατάξεις του εσωτερικού δικαίου, ότι δηλαδή δεν συνέτρεχαν εν προκειμένω οι διαδικαστικές προϋποθέσεις του εθνικού νόμου για την έντοκη επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου. Η κρίση αυτή, η οποία ήδη κρίθηκε ως μη νομίμως αιτιολογημένη, έρχεται και σε αντίθεση με τα γενόμενα δεκτά με την απόφαση ΔΕΕ της 18-4-2013, C-565/2011, ως προς την αρχή της αποτελεσματικότητας του ενωσιακού δικαίου, κατά τους βάσιμους ισχυρισμούς των αναιρεσεΐουσών περί παραδεκτής προβολής του τέταρτου λόγου αναιρέσεως από της απόψεως του άρθρου 53 παρ. 3 του π.δ. 18/1989, ο λόγος δε αυτός πρέπει να γίνει δεκτός και ως βάσιμος, διότι, εάν πράγματι με την/2007 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου διατάχθηκε η επιστροφή στην πρώτη αναιρεσεΐουσα ποσού του φόρου εισοδήματος οικονομικού έτους 2000 ως κατά παράβαση διατάξεων του ενωσιακού δικαίου καταβληθέντος, όπως αυτή ισχυρίσθηκε με την ένδικη προσφυγή, νομίμως ζητήθηκε με την προσφυγή αυτή η καταβολή τόκων επί του ποσού αυτού, οι τόκοι δε οφείλονταν, στην περίπτωση αυτή, από τον χρόνο της αχρεώστητης καταβολής του φόρου (πρβ ΣτΕ 4054-5/2014 σκ.8). Είναι δε διάφορο το ζήτημα, αν, εν όψει των περιλαμβανομένων στην ένδικη προσφυγή αιτημάτων, μπορεί να επιδικασθεί χρηματικό ποσό που προκύπτει από τόκους υπολογιζόμενους από τον χρόνο της αχρεώστητης καταβολής του φόρου..».

Δ) Με την πρόσφατη υπ' αριθμ. 1684/2023 απόφαση του Τμήματος Β' του ΣτΕ, ως προς την παραγραφή της αξίωσης από τόκους κρίθηκαν τα εξής:

«3. Επειδή, καθ' ερμηνεία των άρθρων 38 παρ. 2 του ν. 1473/1984 (Α' 127) και 21 του Κώδικα νόμων περί δικών του Δημοσίου (κ.δ/γμα της 26.6/10.7.1944, Α' 139) έχει κριθεί ότι, για την αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας που προκλήθηκε από την αχρεώστητη καταβολή φόρου, μπορούν να ζητηθούν τόκοι είτε με τη σώρευση σχετικού αιτήματος στην προσφυγή, με την οποία ζητείται η επιστροφή των φόρων (βλ. άρθρο 8 παρ. 4 του ν.δ/τος 4486/1965, Α' 131), είτε και με μεταγενεστέρως υποβληθείσα στη διοίκηση αυτοτελή αίτηση ή με ιδιαίτερη προσφυγή, με μοναδικό αίτημα την καταβολή των αναλογούντων τόκων (ΣτΕ Ολομέλεια 248-249/2008, ΣτΕ 686/2020 κ.ά.). Στις περιπτώσεις, εξάλλου, που ο φόρος επεβλήθη, όπως εν προκειμένω, κατά παράβαση των κανόνων του ενωσιακού δικαίου (βλ. παρακάτω, σκέψη 5), τόκοι οφείλονται μεν από την αχρεώστητη καταβολή του φόρου (ΣτΕ 686/2020, 689/2020 2812/2018, 412/2018, 2083/2017, 4054-5/2014, 4565/2014 κ.ά., βλ. και ΔΕΕ, απόφαση της 18.4.2013, C-565/11,, απόφαση της 19.7.2012, C-591/10,, απόφαση της 12.3.2011 κ.ά.), η επιδίκασή τους, εν τούτοις, τελεί υπό την επιφύλαξη της μη παραγραφής των σχετικών αξιώσεων κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης ή άσκησης της προσφυγής για τους τόκους, η οποία αποτελεί κατά νόμον προϋπόθεση για την καταβολή τους (βλ. ΣτΕ 3385/2015, πρβλ. ΣτΕ 2909-2909/2019 και 3458/2014).

4. Επειδή, για την παραγραφή των αξιώσεων επί αχρεώστητης καταβολής τόκων εφαρμόζονται, ελλείψει ειδικότερης νομοθετικής ρύθμισης, οι διατάξεις του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (Κ.Δ.Λ., ν. 2362/1995, Α' 247), στο άρθρο 90 παρ. 1 του οποίου ορίζεται ότι «οποιαδήποτε απαίτηση κατά του Δημοσίου παραγράφεται μετά πενταετία, εφόσον από άλλη γενική ή ειδική διάταξη δεν ορίζεται βραχύτερος χρόνος παραγραφής αυτής». Ο ίδιος Κώδικας ορίζει,

περαιτέρω, στο άρθρο 93 ότι, υπό την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων, η παραγραφή των χρηματικών απαιτήσεων κατά του Δημοσίου διακόπτεται μόνο: «α) Με την υποβολή της υποθέσεως στο δικαστήριο ή σε διαιτητές, οπότε η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων, του δικαστηρίου ή των διαιτητών. β) Με την υποβολή στην αρμόδια δημόσια αρχή αιτήσεως για την πληρωμή της απαιτήσεως . . . Αν η αρμόδια δημόσια αρχή δεν απαντήσει, η παραγραφή αρχίζει μετά πάροδο έξι μηνών από τη χρονολογία υποβολής της αιτήσεως . . . γ) . . . ». Από τις διατάξεις αυτές, ερμηνευόμενες σε συνδυασμό με όσα εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, συνάγεται ότι η παραγραφή της αξίωσης για την καταβολή τόκων επί καταβληθέντος κατά παράβαση του ενωσιακού δικαίου φόρου είναι πενταετής και αρχίζει κατ' αρχήν από την αχρεώστητη καταβολή του φόρου, η οποία αποτελεί και τη γενεσιουργό αιτία της αξίωσης για τους τόκους (βλ. ΣτΕ 686/2020). Δεδομένου, εξάλλου, ότι, για την καταβολή των τόκων απαιτείται, κατά τα ήδη εκτεθέντα, η υποβολή σχετικού αιτήματος, η παραγραφή της αντίστοιχης αξίωσης διακόπτεται είτε με αίτηση προς τη διοίκηση [ή με ενδικοφανή προσφυγή (βλ. ΣτΕ 320/2020, 1497-1498/20201 κ.ά.)], είτε με προσφυγή, με τις οποίες ζητείται η έντοκη επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου ή, αυτοτελώς, η καταβολή των αναλογούντων τόκων. Με την προσφυγή (ή την αίτηση) αυτή - η οποία συνιστά την κατ' άρθρο 93 περ. α' του Κ.Δ.Λ. «υποβολή της υπόθεσης στο δικαστήριο» (ή την κατ' άρθρο 93 περ. β' αίτηση στην «αρμόδια δημόσια αρχή για την πληρωμή της απαιτήσεως») - μπορούν να ζητηθούν τόκοι μόνον για την προγενέστερη της ασκήσεως της προσφυγής (ή της υποβολής της αιτήσεως) πενταετία και όχι για προγενέστερα χρονικά διαστήματα που ανάγονται στην αχρεώστητη καταβολή του φόρου. Διακοπή της παραγραφής της αξίωσης για τους τόκους δεν επέρχεται, αντιθέτως, με την άσκηση της προσφυγής, με την οποία ζητείται απλώς και μόνον η επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου, χωρίς να ασκεί, από της απόψεως αυτής, επιρροή το γεγονός ότι η απαίτηση για τους τόκους είναι παρεπόμενη της απαίτησης για την επιστροφή του φόρου. Αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, συνεπαγόμενη την υποχρέωση καταβολής τόκων για χρονικό διάστημα προγενέστερο της κατ' άρθρο 90 παρ. 1 του Κ.Δ.Λ. πενταετίας από την υποβολή της σχετικής αίτησης ή την άσκηση της προσφυγής περί έντοκης επιστροφής του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου ή περί καταβολής των αναλογούντων τόκων, δυσχερώς εναρμονίζεται με τον σκοπό των διατάξεων για την παραγραφή των απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, με τις οποίες, πέραν της ταχείας εκκαθάρισης των σχετικών εκκρεμοτήτων για λόγους ορθολογικότερου οικονομικού προγραμματισμού του κράτους (πρβλ. ΣτΕ 1751/2017), επιδιώκεται ο κατά χρόνον περιορισμός της επιβάρυνσης του κρατικού προϋπολογισμού με τόκους παρελθόντων ετών, για την υποχρέωση καταβολής των οποίων το Δημόσιο καθίσταται ενήμερο σε χρόνο απέχοντα πέραν της πενταετίας από το γεγονός που αποτέλεσε τη γενεσιουργό αιτία της αντίστοιχης αξίωσης (αχρεώστητη καταβολή φόρου) και, κατ' επέκταση, για την αποτροπή του κινδύνου ανατροπής του οικονομικού του προγραμματισμού μετά την πάροδο μακρού και μη δυνάμενου εκ των προτέρων να προσδιορισθεί χρονικού διαστήματος.

.....

7. Επειδή, με τον μοναδικό λόγο αναιρέσεως προβάλλεται ότι η κατ' άρθρο 93 περ. α' του Κ.Δ.Λ. διακοπή της πενταετούς παραγραφής της αξίωσης για τους τόκους δεν επέρχεται μόνον με την προσφυγή, στην οποία έχει περιληφθεί το αίτημα περί καταβολής τους, όπως εσφαλμένως έκρινε το δικάσαν διοικητικό εφετείο, αλλά και με την προσφυγή, με την οποία, χωρίς να έχει περιληφθεί τέτοιο αίτημα, ζητείται η επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου, επί του οποίου υπολογίζονται οι τόκοι. Κατά τους ειδικότερους ισχυρισμούς της ανααιρεσείουσας, για τη διακοπή της παραγραφής της παρεπόμενης αξίωσης για τους τόκους δεν απαιτείται να

έχει εισαχθεί ενώπιον δικαστηρίου η διαφορά που αφορά την ικανοποίηση της συγκεκριμένης απαίτησης, αλλά αρκεί η εισαγωγή της κύριας υπόθεσης που αφορά το αχρεώστητο ή μη του καταβληθέντος φόρου, ζήτημα που αποτελεί προϋπόθεση για την επιδίκαση των τόκων. Οι όροι αυτοί συντρέχουν, κατά την αναιρεσεύουσα, στην προκειμένη περίπτωση, στην οποία η προκληθείσα, με την αρχική προσφυγή, κύρια διαφορά συνίστατο στην αμφισβήτηση της υποχρέωσης προς καταβολή φόρου εισοδήματος, η δε παρούσα διαφορά αφορά το έντοκο της επιστροφής του φόρου ως αχρεωστήτως καταβληθέντος, με αποτέλεσμα, εφόσον αμφότερες οι προσφυγές έχουν κοινή βάση την οφειλή ή μη του εν λόγω φόρου, με την άσκηση της πρώτης εξ αυτών (13.9.1996) να έχει διακοπεί η παραγραφή της αξίωσης για καταβολή τόκων, παρά το γεγονός ότι τέτοιο παρεπόμενο αίτημα δεν είχε περιληφθεί στην προσφυγή αυτή, αλλά στη μεταγενεστέρως ασκηθείσα. Προς θεμελίωση, του κατ' άρθρο 53 παρ. 3 του π.δ/τος 18/1989 παραδεκτού της κρινομένης αιτήσεως, η αναιρεσεύουσα ισχυρίζεται ότι, επί του ανακύπτοντος στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης νομικού ζητήματος - αν, δηλαδή, η παραγραφή της αξίωσης προς καταβολή τόκων διακόπτεται με την προσφυγή, με την οποία ζητείται η επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου - υφίσταται αντίθετη προς την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ 2317/2013, 295/2011 και 4034/2010) και του Αρείου Πάγου (ΑΠ Ολομέλεια 1327/1986, ΑΠ 1704/2013, 599/2013, 1674/2002).

.....

9. Επειδή, κατόπιν τούτων, ο υπό εξέταση λόγος αναιρέσεως, όπως προβάλλεται, είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος, κατ' άρθρο 53 παρ. 3 του π.δ/τος 18/1989, όπως ισχύει, είναι, όμως, εν πάση περιπτώσει, απορριπτέος και ως αβάσιμος ενόψει όσων έχουν ήδη εκτεθεί στις σκέψεις 3 και 4 της παρούσας αποφάσεως. Και τούτο, διότι το δικάσαν δικαστήριο νομίμως δέχθηκε ότι, εφόσον στη χρονικώς προγενέστερη προσφυγή της αναιρεσεύουσας δεν είχε περιληφθεί αίτημα περί έντοκης επιστροφής του σχετικώς αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου, η κατ' άρθρο 90 παρ. 1 του Κ.Δ.Λ. πενταετής παραγραφή της αξίωσης περί καταβολής των αναλογούντων τόκων δεν διακόπηκε με την άσκηση της αρχικής προσφυγής, ούτε, άλλωστε, ξεκίνησε νέα παραγραφή, ισόχρονη με την αρχική, από της δημοσιεύσεως της επ' αυτής εφετειακής απόφασης (ΔΕφΑθ 3703/2003), με την οποία κρίθηκε τελεσιδικώς το ζήτημα του αχρεώστητου του καταβληθέντος φόρου.... Μόνον, εξάλλου, το γεγονός ότι η αρχική και η μεταγενέστερη προσφυγή είχαν ως κοινή βάση το αχρεώστητο της καταβολής του φόρου δεν προσδίδει, όπως εσφαλμένως υπολαμβάνει η αναιρεσεύουσα, στη χρονικώς προγενέστερη εξ αυτών τον χαρακτήρα της κατ' άρθρο 93 περ. α' του Κ.Δ.Λ. «υποβολής της υποθέσεως σε δικαστήριο», δεδομένου ότι για τη διακοπή της παραγραφής της αξίωσης για την καταβολή των τόκων απαιτείται, κατά τα ήδη εκτεθέντα (βλ. σκέψη 4), η ενώπιον δικαστηρίου εισαγωγή της υπόθεσης που αφορά τη συγκεκριμένη αξίωση και όχι την αξίωση για την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων φόρων, χωρίς να ασκεί, από της απόψεως αυτής, επιρροή ότι μεταξύ αυτών υπάρχει σχέση κύριας και παρεπόμενης αξίωσης (πρβλ. ΣτΕ 2304/2013 και 4024/2010, με τις οποίες έχει κριθεί ότι η παραγραφή των αξιώσεων κατά του Δημοσίου διακόπτεται με την άσκηση αγωγής για τη συγκεκριμένη αξίωση και όχι με την άσκηση αγωγής για άλλη αξίωση, πηγάζουσα από την αυτή αιτία, ακόμη και αν η αγωγή αυτή είναι παρεμπόμπουσα). Απορριπτέοι, για τους λόγους αυτούς, είναι οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί της αναιρεσεύουσας, η οποία, άλλωστε, είχε τη δυνατότητα να σωρεύσει το αίτημα για την καταβολή των τόκων στην προσφυγή, με την οποία είχε ζητήσει την επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου.»

Επειδή, όπως νομολογιακά έχει κριθεί σύμφωνα με τα ανωτέρω, η διάγνωση της υποχρέωσης του δημοσίου να καταβάλει τόκους προϋποθέτει τη διάγνωση με δικαστική απόφαση της αχρεώστητης καταβολής φόρου και της υποχρέωσης του δημοσίου να τον επιστρέψει στον φορολογούμενο. Η αμφισβήτηση ως προς τις σχετικές υποχρεώσεις του δημοσίου, κύρια, καθ' όσον αφορά το ποσό του αχρεώστητου φόρου, και παρεπόμενη, καθ' όσον αφορά τους τόκους επί του ποσού αυτού, γεννά αντίστοιχες διοικητικές διαφορές, οι οποίες εγείρονται είτε με κοινή για αμφότερες τις υποχρεώσεις προσφυγή, στην οποία ο φορολογούμενος σωρεύει τα αντίστοιχα σχετικά αιτήματα, είτε με ιδιαίτερη προσφυγή για κάθε μία από αυτές (βλ. ΣΤΕ 686/2020).

Έχει, επιπλέον, κριθεί ότι, μόνη η άσκηση προσφυγής κατά της καταλογιστικής πράξης της φορολογικής αρχής δεν συνιστά και υποβολή αιτήματος περί επιστροφής του επί τη βάση της πράξης αυτής καταβληθέντος ποσού, διότι το αίτημα αυτό, προϋποθέτον, πλην της παρανομίας της καταλογιστικής πράξης, και την καταβολή στο δημόσιο των καταλογισθέντων φόρων, πρέπει να προβάλλεται ειδικώς (ΣΤΕ 3778/1972, 1361/1980, 4129/1987).

Επειδή, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη διάταξη του άρθρου 53 παρ. 2 ΚΦΔ (άρθρου 52 του Νέου ΚΦΔ), τόκοι οφείλονται μόνο εφόσον δεν καταστεί δυνατή η ολοκλήρωση της διαδικασίας επιστροφής του φόρου εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας από την παραλαβή από τη φορολογική διοίκηση της αίτησης επιστροφής φόρου, οπότε οφείλονται τόκοι αναδρομικά από την ημέρα υποβολή της αίτησης και μέχρι την ημερομηνία ειδοποίησης του φορολογούμενου για την επιστροφή του φόρου. Συνεπώς, η διάταξη του άρθρου 53 παρ. 2 ΚΦΔ (άρθρου 52 του Νέου ΚΦΔ) προϋποθέτει (μεταξύ άλλων) την υποβολή αίτησης επιστροφής φόρου και συναρτά την έναρξη της τοκογονίας από την ημερομηνία της υποβολής της αίτησης αυτής (ΣΤΕ 1527/2018 σκέψη 15). Σε περίπτωση, εντούτοις, που δεν υποβληθεί άλλη, ειδική προς τούτο αίτηση, αλλά ασκηθεί απευθείας ενδικοφανής προσφυγή, ως αίτηση λαμβάνεται η ενδικοφανής αυτή προσφυγή. Επιπλέον, στην περίπτωση κατά την οποία ο φορολογούμενος παραδεκτά προσέφυγε απευθείας στο δικαστήριο με προσφυγή, τότε, κατά τα γενόμενα δεκτά με την ΣΤΕ Ολ. 2190/2014, η άσκηση της προσφυγής που περιλαμβάνει αίτημα για την επιστροφή του φόρου που έχει καταβληθεί αχρεωστήτως καλύπτει την απαίτηση του άρθρου 53 για υποβολή αίτησης.

Επειδή, από τις προπαρατεθείσες διατάξεις και την πρόσφατη νομολογία συνάγεται ότι η αξίωση για καταβολή τόκων από το Δημόσιο, στην περίπτωση αχρεώστητης καταβολής φόρου, γεννάται και καθίσταται δικαστικώς επιδιώξιμη από το χρόνο ασκήσεως της προσφυγής του φορολογουμένου, με την οποία υποβάλλεται το αίτημα περί επιστροφής φόρου που έχει καταβληθεί αχρεωστήτως. Συνεπώς, εάν στην προσφυγή αυτή δεν έχει περιληφθεί και αίτημα περί καταβολής τόκων, ο φορολογούμενος έχει δικαίωμα να ζητήσει μεταγενεστέρως, με ξεχωριστή προσφυγή, τους τόκους λόγω της αχρεώστητης καταβολής έως την εξόφληση αυτών, στην περίπτωση δε αυτή η παραγραφή είναι πενταετής και αρχίζει από την άσκηση της πρώτης προσφυγής.

Με τις προαναφερθείσες διατάξεις του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (εν προκειμένω του 4270/2014) η παραγραφή της αξίωσης τόκων διακόπτεται μόνο με την υποβολή ειδικού αιτήματος περί καταβολής τόκων, είτε με προσφυγή στην οποία περιλαμβάνεται το αίτημα αυτό, είτε με σχετική αίτηση στο Δημόσιο.

Δε διακόπτεται, όμως, με την προσφυγή με την οποία ζητείται η επιστροφή του φόρου, χωρίς να περιλαμβάνεται σε αυτήν αίτημα περί επιδικάσεως τόκων, ανεξαρτήτως εάν οι τόκοι συνιστούν αξίωση παρεπόμενη εκείνης της επιστροφής του φόρου. Τούτο δε διότι, υπό την αντίθετη εκδοχή, θα ήταν δυνατή η καταστρατήγηση των περί παραγραφής διατάξεων του άρθρου 140

του 4270/2014, μέσω της ασκήσεως της μεταγενέστερης προσφυγής για τους τόκους μετά την συμπλήρωση της παραγραφής (βλ. ΔΕφΑθ 2660/2019, 1242/2015, ΔΠΛ Α359/2019, πρβλ. ΣΤΕ 2304/2013 4024/2010, ΑΠ 40/1996).

Περαπέραν, και στην πρόσφατη απόφαση 1684/2023 του ΣΤΕ, στο σκεπτικό αυτής, αναφέρεται ότι για την παραγραφή της αξίωσης των τόκων, εφαρμόζονται ελλείψει ειδικότερης νομοθετικής ρύθμισης οι προαναφερθείσες διατάξεις του Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (εν προκειμένω του 4270/2014). Από τις διατάξεις αυτές, συνάγεται ότι η παραγραφή της αξίωσης για την καταβολή τόκων είναι πενταετής και αρχίζει κατ' αρχήν από την αχρεώστητη καταβολή του φόρου, η οποία αποτελεί και τη γενεσιουργό αιτία της αξίωσης για τους τόκους (βλ. ΣΤΕ 686/2020). Δεδομένου, εξάλλου, ότι για την καταβολή των τόκων απαιτείται, κατά τα ήδη εκτεθέντα, η υποβολή σχετικού αιτήματος, η παραγραφή της αντίστοιχης αξίωσης διακόπτεται είτε με αίτηση προς τη διοίκηση [ή με ενδικοφανή προσφυγή (βλ. ΣΤΕ 320/2020, 14971498/20201 κ.ά.)], είτε με προσφυγή, με τις οποίες ζητείται η έντοκη επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου ή, αυτοτελώς, η καταβολή των αναλογούντων τόκων. Με την προσφυγή (ή την αίτηση) αυτή μπορούν να ζητηθούν τόκοι μόνον για την προγενέστερη της ασκήσεως της προσφυγής (ή της υποβολής της αιτήσεως) πενταετία και όχι για προγενέστερα χρονικά διαστήματα που ανάγονται στην αχρεώστητη καταβολή του φόρου. Διακοπή της παραγραφής της αξίωσης για τους τόκους δεν επέρχεται, αντιθέτως, με την άσκηση της προσφυγής, με την οποία ζητείται απλώς και μόνον η επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου, χωρίς να ασκεί, από της απόψεως αυτής, επιρροή το γεγονός ότι η απαίτηση για τους τόκους είναι παρεπόμενη της απαίτησης για την επιστροφή του φόρου. Αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, συνεπαγόμενη την υποχρέωση καταβολής τόκων για χρονικό διάστημα προγενέστερο της κατ' άρθρο 90 παρ. 1 του Κ.Δ.Λ. (140 παρ.1 νέου ΚΔΛ) πενταετίας από την υποβολή της σχετικής αίτησης ή την άσκηση της προσφυγής περί έντοκης επιστροφής του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου ή περί καταβολής των αναλογούντων τόκων, δυσχερώς εναρμονίζεται με τον σκοπό των διατάξεων για την παραγραφή των απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, με τις οποίες, πέραν της ταχείας εκκαθάρισης των σχετικών εκκρεμοτήτων για λόγους ορθολογικότερου οικονομικού προγραμματισμού του κράτους (πρβλ. ΣΤΕ 1751/2017), επιδιώκεται ο κατά χρόνον περιορισμός της επιβάρυνσης του κρατικού προϋπολογισμού με τόκους παρελθόντων ετών, για την υποχρέωση καταβολής των οποίων το Δημόσιο καθίσταται ενήμερο σε χρόνο απέχοντα πέραν της πενταετίας από το γεγονός που αποτέλεσε τη γενεσιουργό αιτία της αντίστοιχης αξίωσης (αχρεώστητη καταβολή φόρου) και, κατ' επέκταση, για την αποτροπή του κινδύνου ανατροπής του οικονομικού του προγραμματισμού μετά την πάροδο μακρού και μη δυνάμενου εκ των προτέρων να προσδιορισθεί χρονικού διαστήματος

Επειδή, σύμφωνα με την απόφαση 2908/2019 ΣΤΕ «...4. Επειδή, ο κυρωθείς με το ν. 2717/1999 Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας ορίζει, στο άρθρο 68 ότι «1. Το δικόγραφο της προσφυγής ... πρέπει ...: α) ... β) να περιέχει σαφώς καθορισμένο αίτημα ...», στο άρθρο 138 ότι «1. Υπομνήματα των διαδίκων, για την ανάπτυξη των ισχυρισμών τους, κατατίθενται στη γραμματεία το αργότερο τρεις (3) εργάσιμες ημέρες μετά τη συζήτηση ...» και στο άρθρο 96 ότι «1. Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του αντικειμένου της διαφοράς στο δεύτερο βαθμό. Επιτρέπεται, όμως, να προβληθεί, το πρώτον, αίτημα για παρεπόμενες απαιτήσεις, οι οποίες δημιουργήθηκαν μετά την τελευταία συζήτηση, ύστερα από την οποία εκδόθηκε η εκκαλούμενη απόφαση ...». Επομένως, με τα υπομνήματα των διαδίκων επιτρέπεται η ανάπτυξη ισχυρισμών προβληθέντων με το δικόγραφο της προσφυγής ή των προσθέτων λόγων, όχι, όμως, η προβολή νέων αιτημάτων, έστω και παρεπομένων (ΣΤΕ 3458/2014, 3808/2001), όπως είναι, το αίτημα περί επιδικάσεως

τόκων επί επιστροφής από το Δημόσιο φόρων ως αχρεωστήτως καταβληθέντων (ΣτΕ 2190-1/2014 Ολ., 248-9/2008 Ολ.-πρβλ.ΣτΕ 2799/2005, 1377/1998 εππαμ., 526/1998), το οποίο επιτρέπεται να σωρευθεί στην προσφυγή με το αίτημα επιστροφής του φόρου (ΣτΕ 2190-1/2014 Ολ., 248-9/2008 Ολ.). Εξάλλου, επιτρέπεται, κατά την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 96 του ν.2717/1999, να υποβληθεί το πρώτον κατ' έφεση αίτημα καταβολής τόκων, γεννηθέντων, ήτοι καταστάτων απαιτητών, μετά την τελευταία συζήτηση στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο (ΣτΕ 3458/2014), το αίτημα, όμως, αυτό δεν μπορεί να υποβληθεί με υπόμνημα.

Επειδή με τις υπ' αριθ. 822/2023, 823/2023, 825/2023, 826/2023, 833/2023, 834/2023, 835/2023, 836/2023, 838/2023, 841/2023, 842/2023, 844/2023, 852/2023 & 853/2023 αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, το αίτημα της αναιρεσεύουσας περί καταβολής τόκων απερρίφθη ρητώς, διότι υποβλήθηκε διά υπομνήματος μετά την αρχική συζήτηση εκάστης υπόθεσης ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου

Επειδή η παράγραφος 5 του άρθρου 95 του Συντάγματος ορίζει ότι: «5. Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις [...] Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης».

Επειδή στο άρθρο 1 του ν. 3068/2002 «Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις κ.λπ.» (Α` 274) ορίζονται τα εξής: «Το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει...».

Επειδή στα άρθρα 5, 197 και 198 του κυρωθέντα με τον νόμο 2717/1999 (Α` 97) Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 5: «1. Τα δικαστήρια δεσμεύονται από τις αποφάσεις άλλων διοικητικών δικαστηρίων, κατά το μέρος που αυτές αποτελούν δεδικασμένο, σύμφωνα με όσα ορίζουν οι σχετικές διατάξεις».

Άρθρο 197 «1. Δεδικασμένο δημιουργείται από τις τελεσίδικες και τις ανέκκλητες αποφάσεις, εφόσον οι τελευταίες δεν υπόκεινται σε ανακοπή ερημοδικίας, ως προς το, ουσιαστικό ή δικονομικό, διοικητικής φύσης ζήτημα που με αυτές κρίθηκε, εφόσον τούτο τελεί σε άμεση και αναγκαία συνάρτηση προς το συμπέρασμα που με τις ίδιες έγινε δεκτό (...) 2... 3. Το αναφερόμενο στις προηγούμενες παραγράφους δεδικασμένο ισχύει υπέρ και κατά εκείνων που διατέλεσαν διάδικοι (...) εκτείνεται δε και σε εκείνους από τους οποίους, σύμφωνα με τον νόμο, μπορεί να αξιωθεί η εκπλήρωση της σχετικής υποχρέωσης...».

Άρθρο 198: «1. «Οι διοικητικές αρχές οφείλουν, με θετικές ενέργειες ή με αποχή από κάθε αντίθετη ενέργεια, να συμμορφώνονται προς το περιεχόμενο των αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται για διαφορές που άγονται προς επίλυση με άσκηση προσφυγής...».

Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι στο πεδίο του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, το δεδικασμένο καλύπτει τα πραγματικά και νομικά ζητήματα που ρυθμίζονται από κανόνες του διοικητικού δικαίου και αναφέρονται στη μείζονα ή την ελάσσονα πρόταση του συλλογισμού της απόφασης, εφόσον ήταν αντικείμενο διάγνωσης και κρίσης και βρίσκονται σε συνάρτηση με το συμπέρασμα που έγινε δεκτό από την απόφαση, αποτελούν δηλαδή το στήριγμα του συμπεράσματος αυτού. Δεδικασμένο δημιουργείται μόνο μεταξύ των διαδίκων και μόνο για το διοικητικής φύσης ζήτημα που έλυσε κυρίως ή παρεμπιπτόντως το δικαστήριο για να θεμελιώσει την κρίση του περί του ότι η διοικητική πράξη είναι άκυρη (ΣτΕ 3055/2004, ΣτΕ 3084/2007). Η *inter partes* ισχύς του δεδικασμένου θεμελιώνεται στο δικαίωμα ακρόασης του άρθρου 20 του Συντάγματος. Οι διατάξεις των άρθρων 196 -199 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α` 97) σε συνδυασμό με το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος, δηλαδή με το κατοχυρωμένο δικαίωμα της δικαστικής ακρόασης του πολίτη, εισάγουν την έννοια της σχετικότητας του δεδικασμένου, καθότι από το δεδικασμένο πρέπει να δεσμεύονται, καταρχήν, όσοι έχουν αναπτύξει τις απόψεις τους ενώπιον του δικαστηρίου, ήτοι όσοι είχαν καταστεί διάδικοι στη δίκη. Επομένως, το δεδικασμένο αφορά στην κρίση του δικαστηρίου επί του αντικειμένου της ενώπιον αυτού αχθείσας διαφοράς, στην κρίση του δηλαδή περί της νομιμότητας ή μη της προσβληθείσας πράξης, ενόψει της εκτάσεως της διαφοράς, όπως αυτή ήχθη από τους διαδίκους ενώπιον του δικάσαντος δικαστηρίου, και, άρα, η συμμόρφωση της διοίκησης με το δεδικασμένο συνίσταται στη δέσμευσή της να ακολουθήσει τα τελεσίδικα κριθέντα από το δικαστήριο, υπό την έννοια ότι πρέπει να απέχει από οποιαδήποτε ενέργεια είναι αντίθετη με αυτά και να θέσει αυτά ως βάση για τις περαιτέρω ενέργειές της (ΓΝΜΔ ΝΣΚ 35/2025).

Επειδή, το ειδικότερο περιεχόμενο και η έκταση της υποχρέωσης της Διοίκησης να συμμορφωθεί σε δικαστική απόφαση προσδιορίζονται από το αντικείμενο της ακύρωσης της διοικητικής πράξης, το οποίο, μεταξύ άλλων, καθορίζεται από το είδος και τη φύση της ακυρωθείσας πράξης, καθώς και από την κρίση ή τις κρίσεις της δικαστικής απόφασης πάνω στα ζητήματα τα οποία εξέτασε και για τα οποία αποφάνθηκε το δικαστήριο στο αιτιολογικό της απόφασής του, δημιουργώντας δεδικασμένο ως προς αυτά στη συγκεκριμένη περίπτωση (πρβλ. ΣτΕ 1163/2017 Ολ., 1125/2016 Ολ., ΣτΕ 2824/2018 7μ. κ.ά.). Όταν δικαστική απόφαση ακυρώνει ή μεταρρυθμίζει πράξη επιβολής φόρου, ο οποίος έχει ήδη καταβληθεί από τον υπόχρεο, διατάσσει δε τη νομιμότοκη επιστροφή του, το καταβληθέν ποσό πρέπει να επιστραφεί στον καταβαλόντα προσαυξημένο με τον νόμιμο τόκο, όπως προσδιορίστηκε και διατάχθηκε με τη δικαστική απόφαση, με τον τρόπο δε αυτό τα πράγματα αποκαθίστανται στην κατάσταση που θα ήταν, αν δεν είχε εκδοθεί η πράξη που ακυρώθηκε ή μεταρρυθμίσθηκε (πρβλ. ΣτΕ 979/2020, 2506/2019, 3064/2014, 3131/2003), εφόσον η υποχρέωση επιστροφής των καταβληθέντων ποσών προσαυξημένων με τον εκάστοτε προβλεπόμενο νόμιμο τόκο, είναι αυτόθροη συνέπεια της ακυρώσεως των ως άνω πράξεων. Η εν λόγω υποχρέωση δεν υφίσταται στην περίπτωση που στη δικαστική απόφαση, η οποία ακυρώνει τις πράξεις αυτές, αποφαινεται ρητά και απορρίπτει το αίτημα περί καταβολής τόκων της έντοκης επιστροφής, γεγονόςτος επιφέροντος περαιτέρω έννομες συνέπειες.

Επειδή, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις και τη σχετική νομολογία, οι προϋποθέσεις της έντοκης επιστροφής ποσών φόρων είναι: α) ο φορολογούμενος να έχει δικαίωμα (αξίωση) προς επιστροφή, συνθήκη η οποία συντρέχει στην περίπτωση που η καταβολή οποιουδήποτε φόρου είναι εξ' αρχής αχρεώστητη, αλλά και όταν καταβάλλεται ένας φόρος παρά την απουσία

σχετικής νομοθετικής πρόβλεψης για την επιβολή του ή παρά την αντίθεση της επιβολής του σε υφιστάμενο νόμο ή ακόμα παρά την αντίθεση του νόμου επί τη βάση του οποίου επιβλήθηκε σε συνταγματική ή άλλη υπερνομοθετικής ισχύος ρύθμιση, β) ο φορολογούμενος να έχει υποβάλλει σχετικό αίτημα προς επιστροφή του κύριου φόρου ή προστίμου, που αφορά η ως άνω αξίωση γ) η φορολογική αρχή να μην ικανοποιήσει το αίτημα αυτό εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας των ενενήντα (90) ημερών από την υποβολή του (ΣΤΕ 2812/2018, 4044/2014, ΔΕΑ 2708/2020, ΔΠΑ 13216/2020, ΔΠΡΑΘ 9953/2018), δ) να έχει υποβληθεί διακριτό αίτημα περί καταβολής τόκων εντός του προβλεπόμενου χρόνου παραγραφής, καθόσον μόνο το αίτημα επιστροφής του φόρου δεν εμπεριέχει ούτε περιλαμβάνει απαραίτητως και αίτημα καταβολής τόκων (ΣΤΕ 1684/2023).

Επειδή, εν προκειμένω και όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και από τα αρχεία της Φορολογικής Διοίκησης, δεν υφίστανται οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις της έντοκης επιστροφής, καθώς η προσφεύγουσα:

Α. δεν αιτήθηκε την έντοκη επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων φόρων με τις με γενικό αριθμό κατάθεσης δικαστικές προσφυγές της, αλλά το πρώτον διά υπομνήματος, μετά την αρχική συζήτηση εκάστης υπόθεσης ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου

Β) το ΣΤΕ διά των ως άνω αποφάσεων του απέρριψε ρητώς το ως άνω αίτημα, ως απαράδεκτως υποβληθέν το πρώτον διά υπομνήματος, μετά την αρχική συζήτηση εκάστης υπόθεσης ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Συνεπώς με το εν λόγω αίτημα ουδέποτε υπήρξε διακοπή της πενταετούς παραγραφής της αξίωσης περί καταβολής τόκων επί των αχρεωστήτως καταβληθέντων, κατά τα έτη 2008 & 2009, ποσών φόρων.

Γ) Το υποβληθέν στη Φορολογική Διοίκηση υπ' αρ. αριθ. διακριτό αίτημα αξίωσης καταβολής τόκων, υπεβλήθη κατά πρώτον την 29.11.2024, ήτοι εκτός του προβλεπόμενου χρόνου παραγραφής, δεδομένου ότι τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά παρακρατούμενων φόρων εισοδήματος ανάγονται στα έτη 2008 και 2009.

Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, ορθώς απορρίφθηκε από τη φορολογική αρχή το από 29.11.2024 και με αριθ. αίτημα έντοκης επιστροφής του προσφεύγοντος και η υπό κρίση ενδικοφανή προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Αποφασίζουμε

Την απόρριψη της από 24.03.2025 και με αριθμό πρωτοκόλλου ενδικοφανούς προσφυγής της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «.....» Α.Φ.Μ.:, η οποία εδρεύει στο δήμο, επί της, όπως εκπροσωπείται νόμιμα και την επικύρωση της απόρριψης του από 29.11.2024 υπ' αρ. αιτήματος της από την Προϊσταμένη του ΚΕ.Β.ΕΙΣ. Αττικής .

Εντελλόμεθα όπως αρμόδιο όργανο κοινοποιήσει με τη νόμιμη διαδικασία την παρούσα απόφαση στην υπόχρεη.

Ακριβές Αντίγραφο

**Με εντολή του Προϊσταμένου
της Δ/σης Επίλυσης Διαφορών
Η Προϊσταμένη**

**Ο/Η Υπάλληλος του Τμήματος
Διοικητικής Υποστήριξης**

της Υποδιεύθυνσης Επανεξέτασης

ΣΚΟΥΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΩ

Σ η μ ε ί ω σ η : Κατά της απόφασης αυτής επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων Διοικητικών Δικαστηρίων εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίησή της.